

ADRIAN MIHUȚ ÎNCEPE LUPTA

În vara anului 1948, un singur om, Adrian Mihuț, a aprins flacăra rezistenței armate contra comunismului în județul Arad. Timp de 7 ani, acest tânăr a făcut să tremure securiștii și comuniștii din regiune.

Fiu de țăran din Măderat, județul Arad, a fost elev al liceului Deva, iar în 1943 regele Mihai I-a felicitat pentru ca obținuse la bacalaureat cea mai bună medie pe țară. În perioada liceului i-a meditat pe băieții lui Petru Groza. Și-a continuat studiile strălucite la Politehnică și era aproape de sfârșit când, în 1948, au început arestările. Bănuit că ar fi făcut parte din "frățiile de cruce", a reușit să scape de cei ce-l urmăreau și a luat drumul codrilor, devenind, cu arma în mână, un redutabil partizan. El acționa în paralel cu cei din Munții Semenicului și cu cei din Munții Apuseni, cu care se învecina. Sectorul lui de activitate era delimitat la vest de o linie ce mergea de la Șiria-Pîncota la Seleuș-Șicula-Ineu, iar la est se continua prin Depresiunea Zarand și Munții Codrului. Adrian Mihuț, care-și asigurase concursul țăranului Suci, ajunsese stăpânul acestui sector. Ei își instalaseră un adăpost într-un bordei din pădure unde aveau și un aparat de radio. Pe când Adrian Mihuț era un foarte bun trăgător, Suci avea pe deasupra experiența de luptă și de rezistență împotriva terorii comuniste, deoarece făcuse frontul pentru eliberarea Basarabiei și Bucovinei de Nord și cu puțin timp în urmă se întorsese din infernul sovietic, unde stătuse câțiva ani în prizonierat. Pe urma lor s-a pus potera și în ciocnirile care au avut loc un militar a fost grav rănit, iar altul a fost împușcat în coloana vertebrală. A rămas paralizat pe viață.

Când a auzit că primarul din Giarmata teroriza populația pentru a se înscrie în colective, luându-le oamenilor totul din case pentru datorii imaginare, Adrian Mihuț s-a apropiat într-o noapte de casa acestuia și a vrut să tragă un glonte prin fereastră cu intenția de a-i omori. Dar, ca prin minune, lampa s-a stins. Atunci Mihuț a spart fereastra și a intrat în casă. A vrut să-l prindă pe primar de un picior, dar acesta i-a scăpat, lăsându-i papucul în mână. Primarul a fost cuprins de o teamă așa de mare încât și-a pierdut mințile pe tot restul vieții. A fost înlocuit, bineînțeles, din funcția lui de primar și astfel locuitorii comunei n-au mai avut a se teme de el.

Faptele pe care le săvârșea aici și colo în apărarea țăranilor oropsiți au făcut din Adrian Mihuț o figură de legendă în această regiune.

În seara de Sfântul Ștefan din 1956, a treia zi de Crăciun, Remus Radina a fost adus la Securitatea din Timișoara, după ce iugoslavii îl dăduseră înapoi pentru a doua oară din drumul spre libertate. A fost introdus într-o celulă unde se găsea un țăran bătrân care, fiind foarte agitat, nu i-a răspuns nici măcar la "bună seara" ce i-o dăduse la intrare. A doua zi bietul țăran a început să-și dea drumul la limbă. Era tatăl lui Adrian Mihuț. Bătrânul a fost dus la anchetă unde i s-a spus că fiul său a fost arestat. Când a revenit în celulă i-a spus lui Radina în șoaptă:

- Mă mint, nu l-au arestat. Fiul meu nu se lasă prins. El s-ar omori mai înainte.

În altă zi, venind de la anchetă, bătrânul i-a spus lui Radina:

- Remus, ei mi-au arătat un deținut cu spatele și mi-au zis că este fiul meu. Dar omul n-a spus nimic. Eu nu cred că e fiul meu, căci eu îl cunosc, nu se lasă el prins.

Câteva zile mai târziu, la interogatoriu, anchetatorii i l-au arătat într-adevăr pe fiul lui. Parcă-i căzuse cerul pe cap, bătrânului. Era complet dărâmat.

Radina a fost mutat după câteva zile la penitenciarul din Timișoara. În ziua de Paști a anului 1957, toți deținuții politici au cântat "Hristos a înviat", așa de tare, că s-a auzit în împrejurimile închisorii. Oamenii se opreau pe stradă pentru a asculta ceea ce ei nu aveau voie să cânte.

Atunci un mare număr de gardieni au năvălit în celule, urlând și amenințând deținuții cu bâtele. Radina le-a spus:

- Ne persecutați pentru că noi cântăm "Hristos a înviat" în timp ce regimurile comuniste din Polonia și Ungaria au autorizat sărbătorirea Crăciunului și Paștelui.

Gardienii, furioși, l-au luat pe Radina, l-au pus lanțuri la picioare și l-au dus la izolare unde era foarte frig. El a contractat o pneumonie care s-a transformat în tuberculoză. Apoi a fost transferat într-o celulă a condamnaților la moarte unde a întâlnit pe Adrian Mihuț și pe țăranul Suci, și ei în lanțuri. Celula era supravegheată în permanență.

Comandantul penitenciarului i-a spus într-o zi lui Radina:

- Vezi, ai ajuns să întâlnești astfel de oameni.

Iar Radina i-a răspuns imediat:

- Domnule comandant, nu vă dați seama că această odioasă dictatură se apropie de sfârșit? Purtați-vă omeneste, pentru că altfel veți răspunde și dumneavoastră și familia dumneavoastră.

În altă zi, când deținuții au fost scoși puțin la aer, mergând la distanță unul de altul, un gardian s-a apropiat de Radina și i-a zis:

- Domnule, păstrează bine secretele în dumneata dacă vrei să-ți vezi atins scopul.

Adrian Mihuț i-a povestit lui Radina viața sa. Își amintea de timpul când era elev la Deva și-i medita pe copiii lui Petru Groza. Când a fost prins le-a spus anchetatorilor că vrea să vorbească numai cu Groza, altfel nu spune nimic. Groza nu a venit, dar a trimis pe Avram Bunaciu care, după ce a discutat cu Mihuț, i-a promis că nu va fi executat.

Din nenorocire, fiind prins în capcană, între promisiuni și tortură, Mihuț a furnizat numele a zeci de oameni care l-au ajutat în acțiunea lui.

Adrian Mihuț i-a povestit lui Radina numeroase episoade din viața lui de partizan. Printre altele fusese adăpostit de un locuitor din satul lui, care i-a dezvăluit că primea 800 de lei pe lună pentru a-l trăda, într-o zi amândoi priveau prin perdeaua de la fereastră cum patrulau securiștii în căutarea lui Mihuț. Săteanul i-a spus:

- Privește, proștii te caută !

Mihuț avea să fie denunțat, după revoluția din Budapesta, de un văr de-al lui, un mizerabil, care le-a arătat securiștilor locul din afara comunei pe unde urma să treacă Mihuț, indicând și la ce oră din noapte.

Când Mihuț a ajuns în locul respectiv, securiștii au deschis focul.

Mihuț a fost rănit grav la picior și n-a mai putut merge. El s-a târât la ghizdurile unei fântâni, unde a fost prins. Dus la Timișoara, a fost bătut crunt și numai atunci s-a hotărât să spună că-i meditate pe copiii lui Petru Groza.

Remus Radina i-a spus:

- Domnule Mihuț, am auzit că într-o ciocnire cu militarii pe unul l-ați mutilat pe viață și pe altul l-ați omorât. Cum de v-ați lăsat prins? Tatăl dumneavoastră, care era în aceeași celulă cu mine la Securitatea din Timișoara, mi-a declarat solemn că niciodată nu vă veți lăsa prins de viu. De ce nu v-ați sinucis? Nu vă dați seama că ați fi devenit un nou Horia, un nou Cloșca sau un nou Crișan?

Căzut pe gânduri, Minut a răspuns:

N-am putut să mă sinucid pentru că nu mai aveam gloanțe.

De ce nu v-ați aruncat în fântână? întrebare la care a răspuns:

Nu m-am gândit la asta. Aveam piciorul fracturat de gloanțe, dar aș fi reușit, fără îndoială, pentru că aveam multă forță în brațe.

Câteva clipe mai târziu, Minut i-a spus lui Radina:

- Domnule Radina, cred că aveți dreptate. Ar fi fost mai bine să mă sinucid. Oamenii care au crezut în mine altădată acum mă urăsc pentru că din cauza mea au fost arestați.

Peste 70 persoane fuseseră arestate. Soția preotului Crișan a înnebunit din cauza torturilor îndurate la Securitatea din Timișoara.

Adrian Mihuț era un tânăr bine legat, cu o privire pătrunzătoare. Era de o inteligență strălucitoare și posedea o vastă cultură generală, în timpul lungilor zile de carceră el fredona deseori cântecul "Mătăniile" cu ochii pierduți în amintiri, îi plăcea să recite din Baudelaire.

Suciu era un om foarte sincer. El se luptase cu rușii, pe care îi ura de moarte, așa cum îi ura și pe ticăloșii lor susținători din România.

Amândoi așteptau execuția cu seninătate, în toamna anului 1957, Adrian Mihuț și Suciu au fost executați la închisoarea Jilava, cu toate că Bunaciu le promisese din partea lui Groza că le va salva viața.

Tot în actele de mare curaj se înscrie acțiunea locotenentului de tancuri Mărgineanu, care, văzând masacrul făcut de ruși în Ungaria în timpul revoluției din 1956, a plecat cu unitatea lui, staționată la Prundu Bîrgăului, ca să salveze pe deținuții politici închiși la Gherla. A fost denunțat, pe drum unitatea i-a fost dezarmată, iar el cu încă trei ofițeri au fost împușcați. Alții au trecut, condamnați, prin închisoarea Gherla.

NEMULȚUMIRI ȚĂRĂNEȘTI. "ALEȘII POPORULUI" JEFUIESC POPORUL

Seceta din anul 1947 ca și batjocorirea țăranilor în timpul simulacrului de alegeri din același an, când au fost purtați pe drumuri, arestați, bătuți și împiedicați să ajungă la urne, la care s-a adăugat forțarea lor de a se înscrie în colective, au creat o atmosferă incendiară care a dat naștere la

nemulțumiri și revolte țărănești. Oamenii au refuzat să mai ducă grâul la treierat din cauza cotelor exagerate, decise arbitrar.

Cei ce primiseră pământ în urma așa-zisei reforme agrare nici nu apucaseră să se obișnuiască cu gândul că au devenit proprietari și au și fost obligați să predea cote mai mari decât producția pământului. Alții erau obligați chiar să cumpere produse de pe piață pentru a achita cota. Dar se petreceau lucruri și mai grave. Țăranii care aveau copii la școli se pomeneau cu aceștia acasă, trimiși de organizația de partid ca să-și lămurească părinții că dacă nu se înscriu în partidul comunist vor fi dați afară din învățământ.

Perceptorul, jandarmul și prefectul își făcea de cap, luând totul din casa și băutura omului, după ce acesta se întorcea cu sacul gol pe braț de la mașina de treierat. Pe deasupra mai erau și arestați și judecați pentru sabotaj.

În această situație disperată țăranii au refuzat să treiere. Astfel de acte s-au petrecut în toate regiunile.

Prefectul județului Dolj, preotul răspopit Cumpănașu, ajuns general de securitate, a mers în comuna Rast, căutând să convingă lumea că este o datorie cetățenească pentru toți să-și achite cotele.

-Bine, bine, au zis oamenii, să le achităm ! Dar când n-avem să luăm nici pentru sămânță de la mașina de treierat?

Atunci a ieșit moș Ion din mulțime și a grăit:

Domnule prefect, nu-i vorbă că oamenii nu vor să treiere, fiindcă toți or s-o facă, dar le este teamă că li se ia și paiete !

Nu, oameni buni, nu vă ia nimeni paiete, a răspuns prefectul.

Vedeți, fraților, a intervenit moș Ion, c-o să vă duceți paiete acasă, ca să aveți ce da la copii după un an de muncă !

Dacă jandarmii au stat în alarmă la Rast și-n alte comune, pentru a nu se produce incidente, nu același lucru s-a petrecut în Dobrogea și Bihor.

Răbufniri țărănești au avut loc pe tot cuprinsul țării.

Pe câmpia bihoreană, în apropiere de vărsarea pârâului Holod în Crișul Negru, locuitorii satelor Căpîlna, Cinta, Chesa, Rohan au refuzat în vara anului 1947 să treiere cerealele. Autoritățile locale, neputând face față îndârjirii țărănești, au cerut ajutorul prefectului. Acesta a venit la primărie pentru a încerca să rezolve situația, dar a scăpat de furia mulțimii fugind pe fereastra din spatele clădirii, în timp ce mașina i-a fost răsturnată și incendiată, în fața acestei situații, autoritățile locale au pactizat cu răsculații.

Paul Andrei, alias Polak, prim-procuror la Oradea, a trimis imediat la fața locului pe unul din procurori, care nu era membru de partid, cu intenția de a scăpa de el, și i-a dat în sprijin o companie de jandarmi, în majoritate subofițeri și gradați, cu echipament de luptă, sub conducerea șefului Legiunii de jandarmi din județul Bihor.

Țăranii - bărbați, femei și copii, înarmați cu bâte, coase și furci - erau pregătiți pentru înfruntarea cu armata.

Procurorul Ion Musculiu și comandantul Legiunii de jandarmi încercau, în fața primăriei, să discute cu țăranii. Cercul din jurul lor se strângea din ce în ce mai mult sub presiunea oamenilor, care vociferau împotriva cotelor, strigând că nu dau grâul pentru a fi trimis în Rusia sau în altă parte, în timp ce ei și copiii lor mor de foame.

Totodată se aduceau insulte procurorului Polak, un zbir lipsit de caracter, care, după ce fusese acuzator public la Cluj și se pretase la falsificarea alegerilor din 1946, încerca acum prin forță să le ia țăranilor rodul muncii chinuite.

Comandantul Legiunii, înspăimântat de proporțiile revoltei și de imposibilitatea de a începe o anchetă pentru descoperirea "instigatorilor", a cerut procurorului "autorizația de a deschide focul".

Procurorul, magistrat de carieră, dându-și seama că nemulțumirile țăranilor aveau o bază logică, a refuzat să dea autorizația cerută.

După ce a înlăturat cercul de jandarmi, procurorul Ion Musculiu a ieșit în fața țăranilor, adresându-se mulțimii:

Oameni buni, eu nu sunt procurorul Polak. Sînt român ca și voi și am venit să vă ascult durerile.

Auziți, mă, că nu e Polak! strigau oamenii și încercau să potolească femeile, care erau mai arțăgoase.

După ce procurorul le-a explicat că n-a venit să facă arestări, ci să lămurească lumea că obligativitatea cotelor este o consecință a despăgubirilor de război, s-au auzit voci în mulțime:

Dar Basarabia și Bucovina nu sunt destulă cotă pentru nesățioasa Rusie ?

Dar mie cine-mi dă cotă pentru bărbatul care a murit și m-a lăsat cu o casă de copii ?

Procurorul le-a răspuns că nu este normal să fie așa cu cotele și probabil s-au făcut greșeli la aplicarea lor. Le-a promis că o să aducă la cunoștință această situație spre a fi rezolvată.

Mulțimea s-a liniștit și a încercat să se retragă, dar nu prea mult, urmărind intențiile domnilor de la oraș, în care nu mai aveau încredere.

Jandarmii, veniți cu zece camioane, au părăsit satele nemulțumiți, fără a se fi produs vreun incident.

Procurorul Ion Musculiu a fost învinuit că a compromis acțiunea guvernului deoarece nu a operat arestări pentru intimidarea reacțiunii și pedepsirea instigatorilor. Ca o consecință a fost scos din magistratură în primăvara anului 1949.

În luna iulie 1949, în comuna Gura Râului din județul Sibiu, comuniștii au încercat să înființeze prima gospodărie colectivă, pentru a se putea, încet-încet, infiltra în Mărginimea Sibiului, o zonă minunată, unde o serie de obiceiuri s-au păstrat nealterate din străvechime, după cum se mândresc localnicii.

Într-o duminică de iulie, doi activiști de la județ și-au făcut apariția, cu o mașină, în comună și i-au spus preotului Ilie Brad că vor să aducă o mică lămurire oamenilor în legătură cu colectivizarea.

Preotul și-a văzut de misiunea lui.

Din moși-strămoși era obiceiul ca, după serviciul divin, țărani să se adune în curtea bisericii, unde primarul comunei le făcea comunicări în legătură cu cele petrecute în ultima săptămână și le spunea ce este de făcut pe viitor.

După ce primarul a terminat comunicările, unul dintre cei doi activiști comuniști a luat cuvântul și a început să lămurească lumea asupra necesității de a se urgenta colectivizarea. Când țărani au văzut despre ce este vorba, au început să-l huiduiască, iar femeile s-au repezit la cei doi luându-i la bătaie și strigându-le că au venit să le pângărească satul. Cu mare greutate au reușit să plece cu mașina și nu s-au oprit până la Securitatea din Sibiu.

La vecernie sătenii au venit, cu mic cu mare, îmbrăcați în minunatul lor port. După slujbă, când au ieșit în fața bisericii, au apărut de pe ulițele laterale o mulțime de securiști care s-au repezii asupra lor. Erau conduși de Gheorghe Crăciun, un adevărat călău. Preotul, care tocmai ieșea din altar să vadă ce se petrece, a fost luat și aruncat cu forța în primul camion. S-a încins o încăierare care a durat vreo două ore. Securiștii s-au folosit și de armele de foc, astfel că mulți țărani au fost răniți și urmăriți până la pădurea din preajma comunei.

Printre țărani care au avut de suferit din partea Securității, s-au reținut următorii: Ihora Ilie, Pampu Nicolae, Gligore Gheorghe, Arsene Raveco, Ganea Ion, Simu Ioana, Peana Ion.

Bilanțul acestei duminici a fost de 64 de arestați, femei și bărbați, duși cu mașinile la Sibiu. Acolo, femeile au fost închise într-un grajd, iar bărbații în altul. Timp de o săptămână n-au primit de mâncare. O dată pe zi se deschidea ușa pentru a fi întrebați dacă se înscriu în colectiv. Toți au refuzat. După o săptămână, când au început să apară primele tulburări din cauza lipsei de mâncare, au fost eliberați.

Comuna Cudalbi din sudul Moldovei, așezată pe pârâul Cerului, aproape de Tecuci, a cunoscut represiuni sângeroase în urma unei revolte țărănești. Un număr de țărani au fost omorâți, alții au luat calea codrului și peste o sută au trecut prin închisori, povestind zilele de groază trăite. O altă revoltă țărănească a avut loc în județul Vaslui, de la Negrești către izvoarele Bîrladului. Comunele Dumești, Băcești, Todirești și alte câteva sate din județul Roman s-au răsculat. Centrul mișcării a fost comuna Băcești, unde preotul a fost împușcat de securiști chiar în mijlocul țăranilor.

Acolo unde izbucnise revolta în 1907, țărani s-au răsculat din nou pentru că li se furau bunurile de către comuniști. Satele Flămânzi, Frumușica și Nicolae Bălcescu au cunoscut pentru a doua oară sacrificiul uman: fiii acelora care fuseseră uciși în 1907 au fost arestați și trimiși în lagărele de exterminare.

La celălalt capăt al provinciei, pe malul Prutului, în apropierea orașului Huși, s-a descoperit o organizație care posedă, pe lângă alte arme, nici mai mult nici mai puțin decât un tanc "Tigru" abandonat de nemți în retragere. Vasile Gropineanu îl ascunsese într-o claie de fân la Vetrișoia, în lunca Prutului. El a fost trădat de un oarecare Agarici, fost plutonier de jandarmi, care, drept "recompensă", a încasat cinci ani de închisoare la Gherla și trei ani la "Canalul Morții".

Pe locurile unde Putna adună apele Milcovului și le cară spre

*"Rîul luciu-ncovoiat sub copaci ca un balaur
Ce în raza dimineții mișcă solzii lui de aur",*

în acea luncă pictată în cuvinte minunate de Vasile Alecsandri, acolo "semănătorii harnici" au fost îngropați în loc de sămânță de-a lungul brazdei pe fragedul pământ".

În perimetrul Suraia - Vadul Roșca - Răstoaca, tunurile au lovit în sate ca pe front, iar tancurile au strivit sub șenile: case, pacele, cotețe cu vietăți, sub privirile demențiale ale generalului Ceaușescu.

Așa s-a auzit prin închisori de numele acestui general, rostit cu scârbă de cei 700-800 de țărani arestați din comunele Suraia, Vadul Roșca și Răstoaca.

Durerea lor înăbușită li se citea pe fețele triste, cu ochii pironiți în depărtare, cu gândul la "ce-o mai fi pe-acasă";

*"Când sălbaticele rațe se abat din zborul lor
Bătând apa-ntunecată de un nour trecător".*

"Dimensiunea multilaterală" a satrapului Ceaușescu a fost simțită până în apropiere de Videle, pe Valea Glavaciogului, unde a venit în persoană pentru a potoli pe țărani din comunele Blejești și Rădulești. Se spune că l-au luat ostatic și i-au dat drumul numai după ce a promis că țărani vor fi lăsați să-și lucreze pământul în voie. A promis totul până ce a scăpat; după aceea s-a trecut la arestări pentru intimidarea populației. Victimele au ajuns la "Canalul Morții".

Anul 1949 găsește din nou Bihorul în fierbere. În noaptea de 5 spre 6 iulie izbucnește răscoala țărănească în apropiere de Salonta, tot din cauza nemulțumirii legate de pământ. Colonelul Csller, comandantul Securității din nord-vestul țării, care avea sub ordine Maramureșul, Bihorul și Aradul, n-a mai avut somn. Dimineața trebuia să plece la Sighet, unde îl așteptau probleme importante "de stat": urma să conducă, personal, torturarea unor oameni care se organizaseră în Munții Maramureșului cu scopul de a face dreptate celor asupriți. Colonelul reușise să-și formeze un colectiv bine sudat din 126 de "lucrători de securitate".

Dar țărani din Bihor s-au găsit să-i creeze probleme tocmai când colonelul se gândea ce metodă să folosească pentru a-i "convinge" să vorbească pe cei din Munții Maramureșului.

Acum, cu țărani care ridicau alte probleme, era nevoie de o tactică. De fapt, plenara din 3-5 martie fusese clară și nu mai încăpeau discuții.

Prevăzător ca-ntotdeauna, a dat dispoziții ca armata, cât mai multă, să se deplaseze urgent la fața locului, până la venirea lui, când urma să se instaureze ordinea.

Pe la ora 7 dimineața a chemat pe căpitanul Elkeș, care era de serviciu, și i-a spus să anuleze avionul ce trebuia să-l ducă la Sighet, deoarece se impunea prezența lui la locul revoltei țărănești din Bihor.

Căpitanul a comunicat sublocotenentului Ilie Rada să contramandeze plecarea avionului. Acesta ripostează:

- Este o prostie să facem una ca asta când avionul este alimentat și așteaptă să plece în misiune. Trebuie să profităm de această ocazie.

Au strâns în grabă actele, dosarele cele mai importante, și au plecat la aeroport.

Dar revolta se răspânda în Bihor și trecuse și în județul Arad. Comunele Apatou, Cermeiu, Seleuș, Coroiu, Talpeș, Făgădău, până la Ineu erau în flăcări.

În 2/3 august 1949 în comuna Girișul Negru (Cermei) au avut loc arestări ca urmare a nemulțumirilor țăranilor împotriva înscrierii în colective. Au fost împușcați: Bolog Ioan (țaran), Botton Gheorghe (țaran) și Sârbu Silviu (notar).

Țărani care lucrau la batoze pentru treieratul grâului au refuzat să fie plătiți cu bani în loc de cereale, cu toate amenințările din timpul tratativelor ce se duceau în lunca comunei Gurbediu de lângă Ținea.

Lipsa tot mai accentuată a pâinii îi făcea pe țărani să aducă de la câmp câteva kilograme de grâu pentru a măcina la moara din Belfir, reușind în acest fel să-și amăgească familiile până ce autoritățile vor da curelele batozelor spre a începe treieratul.

Dar autoritățile, la loc de înțelegere, trimiteau activiști ce îi întărâtau pe țărani și îi amenințau. Când armata și-a făcut apariția trecând prin comună, țărani, alarmați, au tras clopotul și în miez de noapte au pornit spre primărie.

La marginea satului armata a tras în plin în cordonul de țărani care voia să discute cu ei, și cad primii martori: Bologan Ion și Botton Gheorghe.

Satele din regiune au fost invadate de armata echipată "de război" și arestările au început. Sîrbu Silviu, fostul notar, a fost împușcat în fața primăriei pentru a îngrozi și a intimida pe țărani.

În comuna Belfir au fost împușcați Kiak Laczi, măcelar, și Loricz Șoanj, țaran.

În comuna Ținea a fost împușcat notarul Sucigan cu fiul, iar soția, îngrozită, s-a sinucis când au venit să o aresteze (Elena).

Din comuna Batăr a fost împușcat un țaran cu numele Crăciun.

Sângele nevinovat a curs și de această dată. Comuna Ucuriș se pare că a plătit cel mai greu tribut. Din această localitate au fost împușcați și aruncați pe marginea drumului următorii: Alexandru Matic și Ion Matic, tată și fiu; Ion Florea și Ion Bodeanu.

Seara, colonelul Ludovic Cseller era frânt de "oboseală" când de la Oradea i s-a comunicat că avionul cu Elkeș a aterizat în Iugoslavia. Asta îi mai lipsea! A avut de lucru, deoarece o parte din dosarele cu anchetele celor arestați erau ale celor din Munții Maramureșului, care se "eliberaseră", sosiseră în lumea liberă să arate grozăviile ce se petrec în țară. În schimb, victimele din aceste dosare au cunoscut o nouă etapă de schingiuri pentru refacerea anchetelor. S-a întârziat cu 7-8 luni trimiterea lor la fabrica de procese.

Răscoala din Bihor a durat și în luna august. "Pacificarea" s-a făcut prin arestări masive și dislocări în Bărağan.

Pentru zelul depus, colonelul Cseller a fost avansat și asociat în problemele reeducării satanice de la Pitești. A muncit cu râvnă și în acest sector, până în anul 1953 când și-a tras un glonte în cap pentru a uita crimele comise.

Un lucru n-a știut: crimele nu se uită niciodată ! Și nici trădătorii și schingiuitorii. Cei care au trecut prin ghearele Securității își reamintesc cu groază chinurile îndurate din partea anchetatorilor. Printre numele acestor brute s-au reținut: Mihai Aibănșut, Bihori, Broitman, Kupfer, Litvin, Șmilovici.

Bihorul a rămas mereu în fierbere. Izbucnirile aveau loc când nici nu te așteptai.

Printre cei semnați ca participanți în lupte se găseau țărani Jurj și Oneț. Primul a murit în timpul luptelor, iar Oneț, prins și condamnat la moarte, s-a sfârșit în fața plutonului de execuție la Oradea în anul 1956.

Lucreția Jurj, soția eroului Jurj, în vârstă de 23 de ani, a fost prinsă cu arma în mână. După ce a trecut prin chinurile anchetei s-a purtat cu demnitate prin închisorile din Oradea și Miercurea-Ciuc, unde numele ei impunea respect. Bolnavă de tuberculoză, i-a înfruntat pe călăii soțului ei, spunând:

- Nu-mi pare rău că am tras în dușmanii patriei mele. Am luptat cu arma în mână, nu pentru avere și nici pentru mărire. Am luptat pentru libertatea neamului românesc!

În 1951 un grup de opt țărani din Maramureș i-a înfruntat pe securiști în munți. Patru dintre ei au murit în lupte; unul a fost grav rănit și trei au căzut prizonieri. Expediați pentru interogatoriu la Ministerul de Interne în București, acolo au fost torturați și apoi trimiși la Jilava.

În luptă a murit și Gherman zis Frunzilă, un țaran din Sighet, care suferise mult din cauza ocupației maghiare, din 1940-44, și care, arestat în 1951, a fost bătut cu o cruzime rar întâlnită, pentru că își iubea locurile și tradiția ceea ce a deranjat Securitatea, infiltrată cu mulți unguri. Scăpat, a luat calea codrului cu alți țărani, mînuitori de țapine până atunci, ajunși în situația de a pune mîna pe arme spre a-și apăra demnitatea de om, grav batjocorită.

Printre ei se găsea țaranul Traian Mihălțeanu din Negrești, adus în sarica lui (un cojoc lung din lână groasă), găurită de gloanțe. Toți trei vor fi executați la Jilava în iulie 1951.

Maramureșul a mai cunoscut o acțiune de rezistență și anume aceea a unui grup de militari condus de Blidaru. Acesta a fost ucis în 1955, în încleștarea de la Băița de sub Codru. Printre militarii arestați am identificat pe locotenentii Ion Folea și Fedoreanu. Arestările în cadrul acestui grup începuseră în 1948 și interogatoriile erau în curs atunci când Elkeș, adjunctul colonelului Ludovic Cseller (călăul partizanilor), a fugit în Occident cu dosarele instrucției.

Arestările din Maramureș au durat mai mulți ani, și mii de locuitori din această provincie scumpă inimilor de români au luat drumul lagărelor de exterminare.

În luna iulie 1950 țărani din comuna Prisaca, de pe valea Dîrjovului, la sud de satul Scornicești, s-au răscolit împotriva colectivizării forțate. Cu această ocazie s-au efectuat multe arestări.

Prin anii 1951-1952, în zona mlăștinoasă de luncă dintre lacul Potel și Dunăre, printre răchite și întinderile de păpuriș și stufăriș, se cuibărește o grupă de 3-4 partizani.

Dintre ei s-a reținut numele lui Pătrașcu și cel al lui Virgil Milcu, student la Cluj, socotit ca șeful grupului. Acesta din urmă era fiul preotului Petre Milcu din comuna Ianca - Romanai, trecut și el prin închisoare.

Printre satele cutureierate de acești partizani se numărau: Grojdibodu, Ianca, Orlea, Potelu și Ștefan cel Mare. Oamenii locurilor se ocupau cu pescuitul și confecționarea obiectelor casnice din papură sau lemn moale, deoarece zona dunelor încă nesolidificate nu le oferea alte posibilități, în schimb sufletul lor de oameni nevoiași era alături de acești partizani în care vedeau o speranță de îndreptare a vieții grele, venită odată cu rușii.

Auzind de prezența, din ce în ce mai activă, a acestor partizani, Securitatea a trecut la urmărirea lor. A fost trimisă o grupă de intervenție sub comanda căpitanului Romanescu. Tot prin trădare s-a dat de urma lui Virgil Milcu, care se adăpostise în locuința a doi bătrâni, formată numai dintr-o cameră cu două ferestre.

Casa fiind înconjurată și Milcu somat să se predea, el a deschis focul. Avea un pistol mitralieră la piept, un revolver și trei grenade. Cei doi bătrâni s-au culcat la podea, iar Milcu a început să tragă cu mitraliera când pe o fereastră, când pe alta. De afară se răspundea tot cu focuri și somații de predare, între timp căpitanul Romanescu s-a strecurat până la intrarea în casă și, cu pistolul în mână, a deschis ușa. În acel moment Milcu s-a întors cu țeava mitralierei îndreptată spre el. Căpitanul Romanescu a început să tremure când i-a văzut pe Milcu înarmat până în dinți. Virgil Milcu a scos revolverul din buzunar și, pentru a economisi cartușele, i-a tras un glonț în cap. Acesta a căzut. Milcu a pășit peste trupul lui și din pragul ușii a tras o rafală de mitralieră peste soldați. Aceștia s-au culcat la pământ. Astfel și-a croit drum printre ostași și a scăpat spre bălțile Dunării.

Până la urmă Virgil Milcu a fost prins.

La proces, Milcu a rămas uluit când i-a văzut venind să depună, ca martor al acușării, tocmai pe căpitanul Romanescu. Acesta a descris scena și a arătat cicatricea lăsată de glonțul care-i trecuse prin gură.

Virgil Milcu a fost condamnat la muncă silnică pe viață și a trecut și prin închisoarea Gherla.